

Відбиті неформали чи російське ПСО:

що треба знати про ПВК Редан та інші маргінальні рухи

- Характерна ознака учасників руху «ПВК Редан» — неформальна зовнішність і емблема у вигляді чорного або білого павука, часто з цифрою 4 посередині.
- Своїми ворогами реданівці вважають футболних фанатів, представників народів Кавказу та скінхедів.
- З Росії в Україну свого часу перекочувувало чимало маргінальних рухів, серед яких субкультура «АУЄ» та суїцидальні онлайн-ігри.

Наприкінці лютого 2023 року в різних містах України відбулася масштабна серія затримань неповнолітніх неформалів, які планували організувати масові бійки у публічних місцях. Вони себе називають представниками молодіжної спільноти «ПВК Редан», яка вперше з'явилася в Росії. На думку українських правоохоронців, вона є продуктом інформаційно-психологічної операції спецслужб країни-терористки. Заборона розповідає про появу та загрози нового цього маргінального руху та подібних йому.

ПВК Редан: як з'явилась субкультура

«ПВК Рьодан» — це молодіжний рух, який зародився у Російській Федерації й об'єднує довкола себе неформалів-шанувальників аніме, переважно підлітків віком 14-16 років. Ідейним натхненником для назви послужила злочинна організація «Геней Редан» («Примарна трупа») з культової японської манги кінця 1990-х років *Hunter x Hunter*. Її символіку — 12-лапого павука (часто з цифрою 4) — можна зустріти на одязі послідовників руху.

Щодо приставки «ПВК», яка розшифровується як приватна військова компанія, досі немає чіткого пояснення, звідки вона взялася. Самі ж реданівці заявляють, що нічого спільного з військовими формуваннями, а тим більше з ПВК «Вагнер», їхній рух не має, а приставка прижилася до назви просто як жарг.

Серед інших характерних ознак учасників «ПВК Редан»: довге, пофарбоване у темні кольори волосся, чорні оверсайз-лонгсливи із зображеннями павука, мішкваті штани у клітинку. Вважається, що на популяризацію такого стилю одягу вплинув російський бренд *hikikomori kai* («хікікоморі кай»), який з'явився на ринку ще у 2020 році.

Одяг учасників «ПВК Редан». Фото: Телеграф

Про «ПВК Редан» в інтернеті фактично нічого не було відомо **аж до кінця лютого 2023 року**, хоча група з такою назвою з'явилася у російській соцмережі «ВКонтакте» ще влітку 2022-го. Фактично уся її діяльність зводилася до ролі фан-спільноти: обговорення улюблених аніме, генерація популярних мемів, організація фанатських зустрічей серед учасників тощо.

Увагу широкого загалу рух привернув після серії масових бійок у російських торгових центрах, перша з яких відбулася 18 лютого 2023 року на фудкорті московського ТЦ «Авіапарк», пише російський Telegram-канал [Vaza](#). Представники руху заявили, що на сутичку їх спровокували офники (скорочення від вислову «околофутбольный фанат») через зовнішній вигляд неформалів.

«Ці люди просто гуляли, а на них були речі бренду “хікікоморі кай”. Офники сиділи за сусіднім столом з алкоголем, захотіли забрати стілець, а потім вони збентежилися через одяг і почалася перепалка», — розповів адміністратор спільноти «ПВК Редан» з нікнеймом «Алі».

Відеонарізки з бійки завірусилися у Telegram та TikTok, це стало каталізатором до сутичок значно більших масштабів у багатьох містах Російської Федерації. У соцмережах почали створюватися десятки, якщо не сотні груп, дотичних до діяльності «ПВК Редан». Адміністратори нових об'єднань поширювали агресивні пости на кшталт «**смерть лисим у***нам**» із закликами згуртуватися і діяти рішуче у відповідь на агресію до неформалів зі сторони інших субкультур. Що цікаво, до своїх ворогів вони записали не лише офників, а й мігрантів, представників кавказьких національностей, скінхедів тощо.

Як наслідок, наприкінці лютого і на початку березня сутички за участю юних неформалів були у торгових центрах Санкт-Петербурга, Курська, Новосибірська, Казані, Ростова та інших міст РФ. Усі без винятку супроводжувалися масовими облавами працівників російської поліції та ОМОНу. Подекуди кількість затриманих сягала 150-200 осіб на одну локацію.

Водночас підлітки, які називають себе справжніми реданівцями, запевняють, що їхній рух нікого й ніколи до насильства не закликав. За їхніми словами, агресивні пости у соцмережах почали поширювати «відбиті маргінали», які з аніме-спільнотою не мають нічого спільного і використовують бренд «ПВК Редан» для дискредитації

ЧВК РЕДАН 🕷️

руху .

Пост з Телеграм-каналу противників «ПВК Редан». Фото: RTVI

Існує також думка, що за роздмухуванням закликів до насильства та тотальною демонізацією молодих анімешників стоїть **ФСБ РФ**. Суть цієї версії у тому, що російські спецслужби таким чином намагаються відвернути увагу суспільства від важливіших проблем, як-от провалів на війні та погіршення рівня життя всередині країни. Фахівці вважають, що некоректно вживати до цього руху поняття «субкультура». Адже за своєю природою — це фендом (*fandom*), тобто спільнота шанувальників якогось предмета, що мають певні риси єдиної культури, але не мають ідеологічного забарвлення.

«Ідеологія — це набір правил, який можна сформулювати. “Редани” — це просто група людей, яким подобаються персонажі аніме — воїни з символікою павука. Молоді люди купили в інтернеті офіційний мерч цього відомого серіалу. Про ідеологію тут не йдеться», — вважає соціальний антрополог Дмитро Громов.

Окрім того, заклики до боротьби з кавказцями чи скінхедами, на думку фахівця, не можна віднести до ідеологічних маркерів субкультури, оскільки вони мають радше зовнішній, аніж внутрішній характер появи.

«Треба ще враховувати, що від самого початку обговорення цієї теми в інтернеті в коментарях висловлювалися всі, кому не лінь, і ці висловлювання зараз “за замовчуванням” приписують учасникам “ПВК Редан” — вони, виявляється, і націоналісти, і бандити, і противники традиційних цінностей. Сама по собі ця група дуже схожа на звичайну фан-спільноту. Тобто це молоді люди, яким подобається аніме Hunter x Hunter, але не більш того», — підкреслив Громов.

Затримання учасників руху в Україні

З Росії всеохопна манія довкола «ПВК Редан» перекочувала за кордон, навіть в Україні знайшлися ті, хто ведеться на підозрілі Telegram-канали із закликами до молодих людей брати участь у бійках. При чому масово об'єднуватися в Україні почали не лише реданівці, а і їхні противники, які називають себе «АнтиРедан». Планування класичне: розподіл на групи, вибір точок зборів, інформатори на місцях. Основними центрами проведення зустрічей, як і в Росії, є людні місця на кшталт площ, торговельних центрів, центральних частин міст тощо. Так, 26 та 27 лютого 2023 року правоохоронці **запобігли** заворушенням у кількох великих містах. У Києві планувалась сутичка на Печерську, у Львові відбувались провокації біля ТЦ «Форум». У Харкові, Івано-Франківську, Луцьку, Житомирі десятки людей також намагались влаштувати бійки. Серед учасників заворушень багато неповнолітніх. Наприклад, серед затриманих 257 людей у Харкові лише 30 були старше 18 років. «У багатьох вилучено балончики з газом, ножі, кастети... Всі неповнолітні будуть передані батькам, за участю повнолітніх будуть проведені слідчі дії, направлені на встановлення організаторів. Для батьків це повинно стати уроком, приводом звернути увагу на поведінку дітей!», — **заявив** полковник Національної поліції України Володимир Тимошко.

Затримані учасники масових заворушень у Харкові.

Фото: Сергій Болвінов/Facebook

Станом на 2 березня 2023 року, до територіальних відділень поліції було доставлено понад 1000 чоловік по всій країні. А кіберфахівці **визначили** та заблокували щонайменше 45 адміністраторів соцмереж, які агітували за масові бійки.

Чим небезпечна ПВК Редан: пояснення Нацполіції

У Національній поліції України переконані, що рух «ПВК Редан» так швидко завірусився в Україні не випадково, а за допомогою російських спецслужб. «Штучний розвиток субкультури “ПВК Редан” — це спроба російських пропагандистів вести чергову інформаційно-психологічну операцію та використати дітей для дестабілізації ситуації в Україні», — **зазначив** заступник начальника управління ювенальної превенції Національної поліції Ярослав Шанько. Мета проведення такої ПІСО: підірвати морально-засадничі норми суспільства, демонізувати українську молодь, відвернути увагу суспільства від перебігу подій на фронті. При цьому самі ж росіяни називають реданівців «психологічною операцією України, яка радіє бійкам в російських ТРЦ».

Не виключено, що агенти російських спецслужб могли не лише займатися вербуванням потенційних адміністраторів, а й самостійно займатися організаційними моментами.

Добровільний вступ до цього руху тисячі підлітків сигналізує про те, що у багатьох українських сім'ях існують проблеми. «Аби не дати ворогу успішно провести свою ПІСО і застергти дітей від необдуманих вчинків, ми

спілкуємося із адміністраціями та педагогічними колективами навчальних закладів, але головне: ми звертаємося до батьків і закликаємо їх бути друзями своїх дітей, проводити з ними більше часу, підтримувати їх, цікавитися, з ким вони спілкуються і як проводять дозвілля», — **заявив** начальник управління ювенальної превенції Національної поліції України Василь Богдан.

Виконавчий директор Українського інституту майбутнього, радник міністра внутрішніх справ Вадим Денисенко **зауважує**, що саме молодь 18-35 найгірше почуває себе в психоемоційному стані, це може становити серйозну небезпеку по дестабілізації ситуації», — пояснює Денисенко.

Як вберегти дитину від впливу реданівців: поради батькам

Девіантна поведінка, тобто така, яка відхиляється від суспільно визнаних норм та правил, зазвичай властива підліткам, яким бракує батьківської уваги та підтримки, а також тим, які зазнають цькування вдома та в школі. «Іноді підліток не може самостійно реалізувати свої бажання. Він знаходить своє місце у молодіжному угрупованні для свого самоствердження та своєї самореалізації. Задля цього підлітки об'єднуються у неформальні групи. Деякі батьки навіть можуть не підозрювати, що її дитина належить до певної субкультури та може мати девіантну поведінку», — **пояснюють** у ювенальній поліції України.

Найчастіше підліток прагне знайти розуміння, якого йому не вистачає у буденному оточенні. Тож якщо у батьків з дитиною налагоджені довірливі стосунки й вони можуть сісти та у комфортній обстановці поговорити про те, що хвилює дитину, то ймовірність її участі у сумнівних угрупованнях може значно зменшитись.

Для пошуків порозуміння правоохоронці надають такий перелік рекомендацій:

- спокійно, відкрито і прямо спілкуйтеся з дитиною, коли вона до цього готова. Не підганяйте її;
- якщо дитина розповідає куди вона ходить та як проводить свій час, треба проявити якомога повнішу обізнаність в обговорюваній темі; виявіть терпіння, наполегливість, доброзичливість для уникнення емоційного дискомфорту, недовіри чи агресії з боку підлітка;
- опануйте інтернет, заведіть акаунти у соцмережах;
- щотижня аналізуйте вміст сторінок дитини, уважно читайте її публікації, вивчайте групи, до яких вона приєднується;
- звертайте увагу на фото й відео, що викликають інтерес у дитини, зокрема ті, які вона зберігає, поширює або лайкає;
- покажіть дитині, що вона вам небайдужа, що ви піклуєтесь про неї та запропонуйте спільно провести час;
- зосередьтеся на тому, щоб показати дитині її переваги, знайдіть у неї сильні сторони, допоможіть їй побачити себе унікальною особистістю.

Після встановлення контакту та довіри, слід пояснити підлітку згубність і безперспективність деструктивної поведінки, підкріплюючи це загальновідомими фактами або прикладами з власного життя. Найголовніше у такій розмові — пояснити міру відповідальності за скоєне, зокрема у випадку вчинення булінгу або іншого правопорушення.

Якщо підліток **проявляє** агресію, або ж має схильність до інших деструктивних форм протесту, то можна спробувати звернутись до дитячого психолога. Також варто пам'ятати, що ізоляція або заборона не є ефективним методом виховання. Тобто якщо дитина проявляє цікавість до аніме, не треба забороняти їй його дивитися, адже це особлива форма мистецтва. Замість цього варто навпаки поцікавитися, про що розповідається в сюжеті та проїнятися інтересами дитини. Це може дуже сильно допомогти у зближенні.

Молодіжні субкультури, схожі на ПВК Редан

Концептуально молодіжний рух «ПВК Редан» за його впливом на свідомість підлітків та загрози можна порівняти з іншим, не менш небезпечним трендом, який також прийшов в Україну з РФ. Йдеться про рух «АУЄ», що розшифровується як «арештантський уклад єдиний».

На відміну від реданівців, ауешники мають сильну і небезпечну ідеологію, яка передбачає наслідування норм та правил життя кримінального світу. Часто від них можна почути фразу «жити за поняттями».

Спочатку ця ідеологія **поширювалася** лише всередині колоній для неповнолітніх. Але наприкінці 2000-х років вона знайшла відгук у російських школах, інтернатах, дитячих будинках та спецучилищах. При цьому справжні представники криміналітету зневажливо ставляться до ауешників, оскільки вважають їх негідними наслідувати

злочинські закони. Річ у тім, що головний кістяк субкультури становлять підлітки, які мало що знають про кримінальні традиції та правила і часто здійснюють свавілля та злочини, які є далекими від вчинків реальних злодіїв у законі.

Типові представники субкультури «АУЄ».

Фото: LiveJournal

Впродовж 2010-х років по всіх території РФ, а особливо у неблагополучних регіонах, були зафіксовані сотні випадків, коли молоді люди віком від 15 до 20 років нападали на людей, влаштували розбій, у навчальних закладах встановлювали тюремні правила, грабували і займалися рекетом (переважно гроші скидали в обшак, який потім передавали до найближчих колоній).

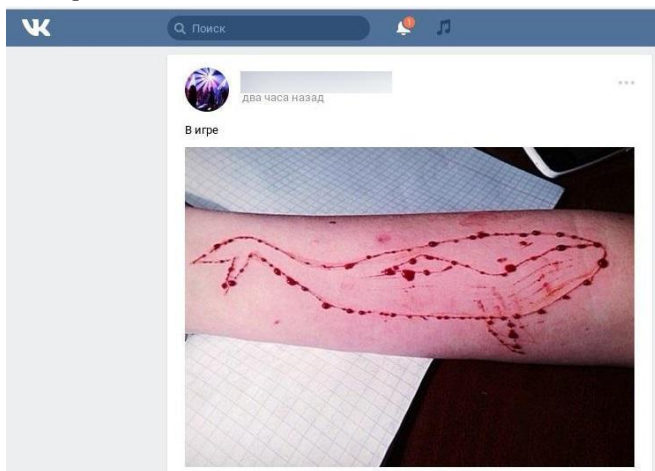
Чимало бандитських угруповань, які скоюють злочини під егідою «АУЄ», діють і в Україні. Пік їхньої активності припав на середину та кінець 2010-х. У 2023 році медійно про них майже не згадують, однак у соцмережах різні групи на тюремну тематику і досі налічують десятки тисяч підписників. Психологиня Ірина Костенко **вважає**, що в основному цим рухом захоплюються ті молоді люди, які не бачать перспектив у майбутньому житті.

«Це так звана “хвороба нетрів”. Такі групи ділять суспільство на ”свій-чужий”. Не варто думати, що це нешкідливо. Якщо систематично підживлювати аудиторію якимись ідеалами, а потім підштовхнути до дії, то, напевно, кримінал з соцмереж вийде і в реальне життя. Ці групи аполітичні, вони живуть за тюремними поняттями, але оскільки у кожної є свій “ментор”, при необхідності вони підуть в будь-яку сторону, яку їм вкажуть», — пояснює експертка.

Суйцидальні ігри «Синій кит», «Червона сова», «Момо»

Окрім агресивних субкультур та молодіжних рухів, в Україну з РФ свого часу проникали ще небезпечніші для дітей інтернет-тренди. Йдеться про координовані онлайн-ігри, кінцевим наміром яких було доведення гравців до самогубства.

Найпопулярнішою і найбільш обговорюваною серед них **стала** гра «Синій кит», яка зародилася і набула популярності переважно у російськомовних соцмережах на межі 2015-2016 років, а згодом і в багатьох країнах світу. Її координуванням та поширенням в інтернеті займалися адміністратори так званих «груп смерті». Зазвичай у гру втягуються підлітки віком від 12 до 16 років, хоча серед учасників були помічені представники і молодших вікових категорій.

Скріншот з російської соціальної мережі «ВКонтакте».

Фото: Дрогобич Онлайн

Хто саме стоїть за створенням цієї гри, відповіді дуже складно, адже існує чимало версій: від неназваної тоталітарної секти до терористів ІДІЛ та працівників російських спецслужб. Однак в Україні загрозу свого часу сприйняли доволі серйозно, зокрема у травні 2017 року Верховна Рада посилила відповідальність за сприяння самогубству за допомогою мережі, а працівники кіберполіції активно взялися за пошук та ліквідацію «груп смерті».

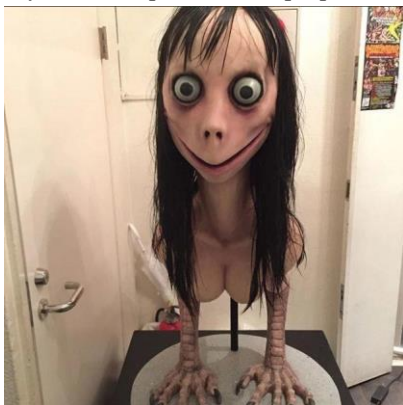
Скріншот із екрана мобільного пристрою із завданням у грі «Синій кит». Фото: Wikimedia Commons

Коли тема «Синього кита» у медійному полі вщухла, на початку 2018 року на її заміну **прийшла** нова гра під назвою «**Червона сова**». Її осередком, знову ж таки, стали російськомовні соцмережі. Від своєї попередниці вона фактично нічим не відрізнялася: все ті ж «групи смерті», виманювання персональних даних, а потім шантаж, залякування, примушування до виконання жорстоких завдань і, нарешті, доведення до самогубства.

Скріншот з екрана мобільного пристрою із завданням у грі «Червона сова». Фото: Wikimedia Commons

Завдяки активній боротьбі кіберфахівців «Червона сова» не набула такої популярності в Україні, як «Синій кит» і тема буквально за кілька місяців зникла з українського інформаційного поля. Однак вже влітку 2018 року **з'явилася** нова загроза — текстова суїцидальна гра «**Момо**».

На відміну від попередніх двох, основним засобом її поширення були месенджери WhatsApp та Telegram. Щоб взяти участь у грі користувачі мали самі телефонувати на номер, який поширювався серед підлітків методом «сарафанного радіо». У відповідь на дзвінок з гравцями зв'язувалася «Момо» — химерна істота зі страхітливим жіночим обличчям на курячих лапках. Фактично за нею стояв складний чатбот, написаний у Японії, з функцією розпізнавання мов та вбудованою троянською програмою для викрадення даних.

Зображення «Момо». Фото: Wikimedia Commons

Гра фактично тероризувала користувачів різними зображеннями зі сценами насильства, страшними картинками та відео. Іноді бот навіть сам телефонував гравцям, а коли вони брали слухавку, вмикалися моторошні аудіозаписи з

плачем, істеричним сміхом чи шепотом. Викрадені трояном дані програма використовувала для шантажу і примусу до виконання різних завдань, останнім з яким завжди було самогубство.

«Момо» як гра проіснувала всього кілька місяців, поки усі прив'язані до чатбота номери не були заблоковані кіберфахівцями в усіх країнах.